

Alueellisen jätehuoltolautakunnan talousarvio vuodelle 2026

Alueellinen jätehuoltolautakunta toimii jätelain (646/2011) 23 §:n mukaisena kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluu 17 Pirkanmaan kuntaa: Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Kangasala, Lempäälä, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Parkano, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala (entisten Mouhijärven ja Suodenniemen osalta), Tampere, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi. Toimialueella on noin 467 000 asukasta.

Tampereen kaupunki toimii jätehuollon yhteistoiminta-alueen isäntäkuntana. Jätehuolto ja kiertotalous -yksikkö Tampereen kaupungilla vastaa alueelliselle jätehuoltolautakunnalle osoitettujen tehtävien valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta.

Jätehuoltoviranomaisen tehtävät määritellään jätelaissa. Jätehuoltoviranomainen päättää jätehuollon järjestämisen yleisistä periaatteista kuten esimerkiksi jätetaksasta, jätteenkuljetusjärjestelmästä ja jätehuoltomääräyksistä. Lisäksi jätehuoltoviranomainen käsittelee anomukset jätehuoltomääräyksistä poikkeamiseksi ja jätemaksun määrittämiseksi taksasta poiketen sekä käsittelee jätehuoltomääräysten mukaisia ilmoitusasioita. Jätehuoltoviranomainen myös seuraa aktiivisesti jätelainsäädännön ja kunnallisten jätehuoltomääräysten toteutumista toimialueellaan.

Jätehuoltoviranomaisen toiminnalla luodaan edellytykset ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavalle ja asiakkaita monipuolisesti palvelevalle jätehuoltojärjestelmälle. Toiminnalla turvataan lisäksi tehokas ja yhdenmukainen viranomaispäätöksenteko yhteistoiminta-alueella. Jätehuoltoviranomainen huolehtii, että yhteistoiminta-alueen kuntien, ympäristönsuojeluviranomaisten, Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ja muiden sidosryhmien kanssa tehdään riittävästi yhteistyötä jätehuollon alueelliseksi kehittämiseksi.

1. Toimintaympäristön muutokset

Vuoden 2026 aikana jätelainsäädännössä on tapahtumassa muutoksia, jotka vaikuttavat kunnalliseen jätehuoltoon. Vuodesta 2026 alkaen kunta ei enää vastaa kaikesta asumisessa syntyvän jätteen jätehuollosta, vaan kunnan jätehuollon järjestämisvastuu rajataan pääasiassa kotitalouksissa ja vapaa-ajan asumisessa syntyvään jätteeseen. Kunta ei enää jatkossa vastaa sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja tarjoavien asumisyksiköiden ja laitosasumisen yhteydessä syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollosta. Muutos astuu voimaan vuoden 2026 alussa, mutta yksittäiset SOTE-toimipaikat ovat voineet irtisanoa sopimuksensa päättymään 2.7.2025 alkaen. Lisäksi hyvinvointialueiden on viimeistään vuoden 2026 alusta järjestettävä niiden kiinteistöjen jätehuolto, joiden toiminnot ovat siirtyneet sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa kunnilta hyvinvointialueille. Muutokset aiheuttavat mm. päivitystarpeita voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin.

Ennakkotietojen mukaan vuoden 2025 aikana on etenemässä myös ns. jätelaki 2-hanke. Tässä yhteydessä on tarkoitus tarkentaa mm. kunnan toissijaisen vastuun menettelyä koskevaa sääntelyä. Lisäksi jätelain muutokset jatkuvat edelleen vuonna 2026. Tuolloin jätelakia on tarkoitus muuttaa aiempaa vahvemmin kohti kiertotalouslakia. Lisäksi EU:n jätelainsäädännön sitovien kierrätystavoitteiden saavuttaminen edellyttää

Suomessa lisätoimia jätteen uudelleenkäytön ja kierrätyksen lisäämiseksi. Nämä lisätoimet on tarkoitus tuoda tässä yhteydessä lainsäädäntöön. Hallituksen esitykset on tarkoitus antaa vuosien 2025 ja 2026 aikana, mutta näiden tarkemmista sisällöistä ei ole vielä tietoa.

Toimintaympäristön epävarmuutta lisää valmistelussa oleva hankintalain muutos, jolla toteutuessaan voi olla merkittäviä vaikutuksia kunnalliseen jätehuoltoon. Lausunnoilla olleen työryhmämietinnön mukaan kunnallisille sidosyksiköille oltaisiin asettamassa kategorinen 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimus. Tämä vaatimus koskee myös kunnallisia jäteyhtiöitä. Toteutuessaan hankintalain muutos vaatii omistusjärjestelyjä myös Pirkanmaan Jätehuollossa, koska tällä hetkellä ainoastaan Tampereen kaupunki täyttää vähimmäisomistusosuudelle asetetun vaatimuksen. Muutoksella olisi vaikutuksia myös jätehuoltoviranomaisen toimintoihin, koska yhteinen viranomaistoiminta on järjestettävä samalla alueella kuin jäteyhtiö toimii.

Alueellisella tasolla vuoden 2026 aikana jatkuu uusien, aiempaa laajempien kiinteistöittäisten jätteenkuljetusalueiden toimeenpano. Kuljetusalueet laajenevat vuoden 2026 aikana Kangasalla ja Ylöjärvellä. Muutos koskee noin 3 200 asiakasta. Lisäksi kompostointi-ilmoitusten ennakoidaan aiheuttavan hallinnollista työtaakkaa vuoden 2026 aikana. Vuonna 2022 tehtyjen ilmoitusten voimassaolo päättyy vuoden 2026 lopulla, koska jätelain mukaan ilmoitukset on uusittava viiden vuoden välein. Tehdyistä ilmoituksista noin puolet, 11 000 kpl, on tehty vuoden 2022 aikana.

Lisäksi toimintaa ohjaavat strategiset asiakirjat, kuten kuntien yhteinen jätestrategia, uudistuu vuoden 2025 aikana, millä on vaikutuksia vuoden 2026 toimintaan.

2. Vuoden 2026 toiminnalliset tavoitteet

2.1 Toiminnan mittarit

Jätehuoltolautakunnan toiminnan mittarit vuodelle 2026 on esitetty alla olevassa taulukossa. Mittarit ja niiden tavoitetaso ovat samoja kuin vuonna 2025.

	TP 2023	TP 2024	TAE 2025	TAE 2026
Toiminta on sujuvaa ja laadukasta:				
<i>Hakemusten käsittelyajan keskiarvo, pvä</i>	16	7	14	14
<i>Poikkeamispäätösten pysyvyys ylemmissä oikeusasteissa, %</i>	99,9	100	100	100
<i>Annettujen poikkeamispäätösten määrä, kpl</i>	1 329	1 100	900	900
<i>Käsiteltyjen ilmoitusten määrä, kpl</i>	17 459	4 071	2 000	2 000
Jätehuollon keskeisten toimijoiden kanssa tehdään tiiviisti yhteistyötä:				
<i>Jätehuollon kehittämispalaverit yhteistoiminta-alueella, kpl</i>	17	17	17	17
Kiinteistöt ovat kattavasti ja asianmukaisesti järjestetyn jätehuollon piirissä:				
<i>Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamista koskevien seurantakirjeiden määrä, kpl</i>	531	1 498	1 000	1 000
<i>Tehtyjen tarkastusten määrä, kpl * (uusi tavoite vuodelle 2025)</i>			200	200

2.2 Muut toiminnalliset tavoitteet

Vuoden 2026 toiminnassa painotetaan kolmea painopistettä:

Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seuranta

Vuoden 2026 aikana seurannassa keskitytään erityisesti vakituisten asuinkiinteistöjen lietesäiliöiden tyhjennysten asianmukaisuuteen. Laajempaa seuranta on tehty viimeksi vuoden 2020 aikana, minkä jälkeen seurantatyö on kohdentunut lähinnä yksittäisten kuntien alueille ja yksittäisiin kiinteistöihin. Ensi vuonna toteuttavassa laajemmassa seurantatyössä keskitytään siihen, että asuinkiinteistöt kuuluvat asianmukaisesti kunnan järjestämään jätehuoltoon, ja että lietekaivojen tyhjennykset on tilattu Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä. Lisäksi seurannassa keskitytään siihen, että lietesäiliöiden tyhjennyksissä noudatetaan kunnallisten jätehuoltomääräysten vaatimuksia mm. mustia jätevesiä sisältävien säiliöiden tyhjennysvälien osalta. Laajemmalla lietesäiliöiden tyhjennysten seurannalla pyritään varmistamaan, ettei kiinteistöjen puutteellisesta lietejätehuollosta aiheudu ympäristö- ja terveyshaittoja.

Seurantatyötä jatketaan vuoden 2026 aikana myös muissa jätehuoltomääräysten noudattamista koskevissa asioissa, kuten biojätteen kompostoinnin asianmukaisuuden varmistamisessa. Kompostitarkastukset aloitetaan kesän 2025 aikana. Näiden kokemusten pohjalta tarkastustoimintaa on tarkoitus kehittää edelleen vuoden 2026 aikana. Tarkastustoimintaa kohdennetaan Tampereen keskustaajaman alueen vakituksille asuinkiinteistöille sekä alueille, joilta on tullut ilmoituksia esimerkiksi haittaeläinongelmista. Tarkastuksilla pyritään varmistamaan, että kompostointi tehdään asianmukaisesti aiheuttamatta ympäristö- ja haittaeläinongelmia. Lisäksi toimintavuoden aikana on tarkoitus tehostaa yhteistyötä kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisen sekä jätehuoltoviranomaisen välillä, jotta tarkastustoiminnasta saataisiin synergiaetuja kaikille toimijoille.

Toimintavuoden aikana on myös valmistauduttava kompostointi-ilmoitusten aiheuttamaan työtaakkaan. Vuonna 2022 tehtyjen ilmoitusten voimassaolo päättyy vuoden 2026 lopulla, koska jätelain mukaan ilmoitukset on uusittava viiden vuoden välein. Tehdyistä ilmoituksista noin puolet, 11 000 kpl, on tehty vuoden 2022 aikana. Toimintavuoden aikana on luotava hallinnollisesti mahdollisimman kevyt prosessi näiden ilmoitusten päivittämiseen.

Toimintaa ohjaavien strategisten asiakirjojen päivittäminen ja toimeenpano

Vuoden 2026 aikana jätelainsäädännössä tapahtuu muutoksia, jotka vaikuttavat kunnalliseen jätehuoltoon. Kunnan jätehuollon järjestämisvastuu rajataan pääasiassa kotitalouksissa ja vapaa-ajan asumisessa syntyvään jätteeseen. Tämä edellyttää toimintavuoden aikana päivityksiä voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin. Samassa yhteydessä on myös tarkasteltava jätehuoltomääräysten toimeenpanon onnistumista jätteen erilliskeräysvelvoitteita koskien ja pohdittava, onko erilliskeräysvelvoitteita tulevaisuudessa tarpeen tiukentaa EU:n sitovien yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi.

Vuoden 2024 lopussa hyväksyttiin ensimmäistä kertaa toimialueelle jätehuollon palvelutaso. Jätehuollon palvelutasossa on kysymys siitä, millaisia palveluita kuntalaisille ja kiinteistöille tarjotaan, miten turvataan riittävä palvelutaso ja keräyspaikkojen kohtuullinen saavutettavuus sekä varmistetaan jätemaksujen kohtuullisuus lainsäädännön asettamat velvoitteet ja tavoitteet huomioon ottaen. Palvelutason toimeenpanoa jatketaan vuoden 2026 aikana. Jätehuoltoviranomaista työllistää toimintavuoden aikana erityisesti kiinteistökohtaisten jätteenkuljetusalueiden laajentuminen Kangasalla ja Ylöjärvellä. Lisäksi vuoden 2026 aikana on tarkoitus edistää palvelutasoon kirjattua lupausta siitä, että valvovat viranomaiset luovat yhteiset käytänteet jätehuollon valvontaan. Jätehuoltoviranomainen toimii työssä fasilitoijana.

Jätetaksan kehittäminen

Vuoden 2025 talousarviossa jätetaksan kehittäminen on asetettu yhdeksi toiminnan painopisteeksi. Vuoden 2025 aikana oli tarkoitus käynnistää laajempi jätetaksan kehitystyö, jossa tarkoituksena oli tarkastella jätetaksan rakennetta ja hinnoittelua, jotta ne vastaavat aiempaa paremmin palvelutason sekä alueellisen yhteistyön asettamiin vaatimuksiin, huomioi sekajätteen vähentymisen vaikutukset perusmaksuun sekä ohjaa entistä vahvemmin etusijajärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon myös pakkausjätteiden lajittelussa. Erilaisten hinnoitteluvaihtoehtojen käyttöönotosta oli tarkoitus päättää vuoden 2026 jätetaksoista päätettäessä. Tavoite ei kuitenkaan toteudu suunnitellusti, koska alueellisten putkikeräysjärjestelmien jätetaksan valmistelu on vienyt sekä jätehuoltoviranomaisessa että Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ssä niin paljon resursseja. On odotettavissa, että putkikeräysjärjestelmiin liittyvä työtaakka säilyy suurena myös vuoden 2025 loppuun saakka. Tämän takia muita jätetaksoja koskeva kehitystyö on tarkoituksenmukaista siirtää kokonaisuudessaan vuoden 2026 toiminnalliseksi tavoitteeksi.

3. Palvelukokonaisuuden talous

Jätehuoltolautakunnan taloudesta ja kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Alueellisen jätehuoltolautakunnan ja jätehuollon yksikön henkilökunnan kustannukset rahoitetaan jätelain mukaisesti jätehuollon asiakkailta perittävään jätemaksuun sisällytettynä. Tampereen kaupunki laskuttaa jätehuoltoviranomaisen toiminnasta aiheutuneet kustannukset Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä viimeistään kalenterivuoden loppuun mennessä. Yhteistoimintasopimuksen mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset yhteistoiminnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Jätehuoltoviranomaisen vuoden 2026 talousarvioksi esitetään 599 000 €. Kuluvan vuoden talousarvio on 590 000 €, joten nousupainetta on 9 000 €. Kustannusten nousu johtuu pääasiassa vuokratilakustannusten noususta. Toimitilojen siirtyminen Frenckellin virastotalosta uuteen kaupungintaloon vuoden 2026 aikana nostaa vuokratilakuluja tämänhetkisten tietojen mukaan jopa 17 000 eurolla. Koska vuokratilakulujen korotuspaine on suuri, talousarvion laadinnassa on pyritty löytämään säästökohteita palvelujen ostoista, joihin käytettäviä kustannuksia esitetään vähennettäväksi noin 10 000 eurolla. Lisäksi henkilöstökuluissa on huomioitu kunta-alan sopimusneuvottelujen tulos, joka tuo 1.10.2025 alkaen 2,5 %:n yleiskorotuksen sekä 1.8.2026 alkaen 2,27 %:n yleiskorotuksen palkkakustannuksiin. Yleiskorotusten vaikutuksia on pyritty minimoimaan siten, että vuodelle 2026 yksikköön ei ole tarkoitus palkata kesätyöntekijää.

Jätehuoltoviranomaisen talousarvioesitykseen liittyy vielä epävarmuuksia, koska Tampereen kaupungin kehysneuvottelut ovat vasta käynnistymässä. Kaupungin ylikunnalliset lautakunnat joutuvat kuitenkin aloittamaan ensi vuoden talousarviovalmistelun jo nyt, jotta talousarvioesitys ehditään lähettämään talousarvioprosessin edellyttämässä aikataulussa toimialueen kuntiin lausunnoille. Tampereen kaupungilla on myös käynnissä talouden tasapainottamisohjelma, jonka kohdentuminen jätehuollon alueellisiin viranomaispalveluihin on vielä epäselvä. Nämä tiedot varmistuvat kesän ja alkusyksyn aikana.

Talousarvioesitykseen liittyy lisäksi joitain epävarmuuksia sisäisen laskutuksen (mm. Monetra, konsernihallinto) osalta, minkä vuoksi talousarvioesitystä varaudutaan päivittämään ennen talousarvion hyväksymistä jätehuoltolautakunnassa syyskuussa.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2024	TA 2025	TAE 2026
Toimintatulot			
Muut toimintatulot	547	590	599
Toimintatulot yhteensä	547	590	599
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-404	-423	-425
Palkat ja palkkiot	-327	-342	-344
Henkilösivumenot	-77	-81	-81
Eläkemenot	-68	-71	-71
Muut henkilösivumenot	-9	-10	-10
Palvelujen ostot	-67	-97	-87
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4	-4	-4
Vuokramenot	-23	-34	-51
Muut toimintamenot (kp 113132_26299 jätehuoltoltk)	-30	-32	-32
Toimintamenot yhteensä	-528	-590	-599
Toimintakate	19	0	0
Tilikauden tulos	19	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	19	0	0

Henkilöstömenot ja palkalliset henkilö- työvuodet (htv)	TP 2024		TA 2025		TA 2026	
	1 000 euroa	htv	1 000 euroa	htv	1 000 euroa	htv
Jätehuolto	-404	6,0	-423	6,33	-425	6